PRVI DAN SIMPOZIJA II SABORA JUGOSLAVENSKOG NEPROFESIONALNOG I AMATERSKOG FILMA

Legitimni filmski izraz

U splitskom hotelu „Marjan" vodi se rasprava o principima i idejno-estetskim odrednicama filma

SPLIT, 28. III — Što je to alternativni film i koji su njegovi principi, koje je njegovo mjesto u kinematografiji, kulturi i društvu, koje su njegove idejno-estetske odrednice — sve su to pitanja koja su prevladavala na simpoziju o neprofesionalnom i alternativnom filmu što je danas počeo u hotelu „Marjan" u okviru 2. sabora neprofesionalnog i alternativnog filma u Splitu. Ta pitanja prvi je u okviru današnje diskusije postavio Sava Tripković iz Beograda.

Hrvoje Turković, filmski kritičar iz Zagreba, pokušao je raščlaniti oblike njegova javljanja na tematskom planu, na planu forme, na planu organizacije i poimanja funkcije filma u društvu i kulturi. Upozorivši da se pojam alternativnog filma mijenja, Turković se založio za novo vrednovanje tih nastojanja, koje nužno mora biti različito od vrednovanja standardnog, „legitimnog" filmskog izraza. Ivan Obrenov je zatim govorio o neopravdanoj devalvaciji amaterskog filma, o inferiornosti publike u odnosu na nova filmska istraživanja, te o alternativnom filmu kao prirodnim naslagama GEFF-a, nekadašnjeg zagrebačkog međunarodnog filmskog festivala.

Mladen Hanzlovski iz Zagreba u svojoj se diskusiji zalagao da se termin „alternativni film" izmijeni u „alternativne tendencije" u filmskoj umjetnosti. Govorio je zatim o masovnosti sineasta-amatera te o kino-amaterima kao kompletnim autorima u čemu nalazi njihovu prednost pred profesionalnim filmskim radnicima, dodajući da je filmskom amaterizmu uz njegovanje kompletne ličnosti svojstven i istraživački napor, kojega ima i u profesionalnom filmu ali u mnogo manjoj mjeri.

Želimir Žilnik, redatelj iz Novoga Sada, govorio je o tome kako je amatersko iskustvo potrebno budućim filmskim profesionalcima te o potrebi prožimanja profesionalnog filma s amaterskim. Vrlo oštro Žilnik je progovorio o nedavno završenom beogradskom Festivalu kratkometražnog i dokumentarnog filma ocjenjujući da je naša gotovo kompletna profesionalna filmska produkcija nefilmska, da je zapala u krizu zbog toga što u njoj prevladavaju netalentirani autori kao i zbog toga što mora zadovoljavati činovničko-birokratske potrebe pa smo zarad svega toga svjedoci niza manipulacija, koje od našeg filma prave djela što su znatno ispod kulturnih potreba i otvorenosti naše zajednice. Žilnik se povoljno izrazio o splitskom skupu jer nalazi da je prijeko potrebno suočavanje profesionalnog i amaterskog filma, filmova „novca" i „srca".

Tomislav Gotovac iz Beograda ocjenjuje da u našem društvu prečesto egzistira film sa oznakom „primijenjene umjetnosti" pa se zalaže za samosvojnu autohtonu umjetnost, za potrebu da se služi filmu a ne da se filmom služi u neke druge, nefilmske svrhe. Želimir Žilnik je na to dodao da su naši filmovi posebno oni ratni, često ispod nivoa autentičnosti događaja koje obrađuju. Potom je Branko Bubenik iz Zagreba govorio o diletantizmu u profesionalnom filmu i o profesionalnom znalaštvu u amaterskim filmovima te o modernim tendencijama, posebno u okviru multimedijalnih fimskih istraživanja grupe zagrebačkih autora (i drugim složenim filmskim formama), koje bi valjalo vidjeti na ovoj smotri. Bubenik se založio i za potrebu internacionalizacije splitskog sabora, kako bi naši filmovi imali dostojnu provjeru na međunarodnom planu.

Potom je Hanzlovski ponovno govorio o masovnosti filmskog amaterizma a Tripković o distinkciji između alternativnog filma s jedne te profesionalnog i amaterskog filma s druge strane postavivši ponovno ključna pitanja: što je to alternativni film, kome je potreban festival u Splitu i po čemu bi on morao biti „čistiji" i drukčiji od ostalih. Današnju diskusiju zaključio je Vlatko Gilić, redatelj iz Beograda, koji je iznoseći neka američka iskustva govorio o potrebi odgajanja i publike i kritike i autora dodajući da je ovaj splitski skup tek „donkihotovsko koplje protiv onoga što je preplavilo svijet" te da se alternativni film teško probija, prihvaća i priznaje u okviru oficijelnog, standardnog filmskog nastojanja.

Očito, današnji tok simpozija kretao se u zatvorenom krugu ne nalazeći pravi, teorijski odgovor na to što je alternativni film i što bi on trebao biti, koliko je on radikalan i nekonvencionalan kao i to koje je njegovo mjesto u našoj kulturi i društvu. Simpozij sutra nastavlja rad.

J. FIAMENGO

OSVRT NA FILMSKE PREDSTAVE

Bogat program manifestacija

• Između hermetičnosti i (često loših) iskustava profesionalaca • Zapaženi filmovi splitskih neprofesionalaca

SPLIT, 28. III — Sinoć je u dvorani Centra za kulturu RS „Đuro Salaj" kod Zlatnih vrata otvoren II sabor jugoslavenskog neprofesionalnog i alternativnog filma koji su zajednički organizirali Savez organizacija neprofesionalnog filma Jugoslavije, Kino-savez Hrvatske, SIZ kinematografije Hrvatske, Skupština općine Split, Općinska konferencija SSOH i splitsko Kino-poduzeće.

Otvarajući Sabor u ime njegova pokrovitelja, općinskog SIZ-a kulture, predsjednik SIZ-a Vinko Protić je sudionicima i organizatorima poželio uspjeh u radu, te naglasio da je potrebno osigurati „financijsku stabilnost" ove smotre, što bi se postiglo samoupravnim sporazumijevanjem svih zainteresiranih struktura, na čelu s općinskim SIZ-om kulture.

Prije svečanog otvaranja u popodnevnom terminu održana je projekcija osam filmova s upravo završenog Festivala jugoslavenskog dokumentarnog i kratkometražnog filma u Beogradu (u izboru beogradskog sineasta Save Trifkovića), koji su bliski „alternativnoj" naravi splitskog Sabora. Riječ je o ostvarenjima „30 godina radne organizacije za građevinarstvo 'Ivan Lučić-Lavčević'" Martina Crvelina, „Čuješ li me sad" Ante Babaje, „uzlet" Mladena Jurana, „Penjači" Branka Stanišića, „Požuri polako" Zorana Mladenovića, „Nej' se bolan" Lawrencea Kiirua, „Ugič" Lakija Čemčeva i „Ine" Živka Nikolića.

U večernjem terminu sinoć su prikazivani i „saborski" filmovi koje je odabrao idejno-programski odbora Sabora, a prema kriteriju nagrađivanosti na nekom od jugoslavenskih festivala amaterskog (neprofesionalnog) filma.

Stečen je dojam nakon projekcije da se „alternativnost" još uvijek previše izjednačava sa hermetičnošću kao surogatom plodonosnijeg tragalaštva. Oni filmovi, pak, koji nastoje ostvariti veću komunikativnost slijede (često loša) iskustva svojih kolega-profesionalaca. Tako je I. Šešić u „Pastorali" napravio još jedan „radio-film" ili „film-intervju", kakvih je dosta viđeno na nedavnoj beogradskoj smotri profesionalaca, dok Osječanin Ivan Faktor u „Kirwayu Sv. Antuna Padovanskog" vrlo podsjeća na „Leto gospodnje 77" Branka Gapa također s beogradske smotre (u oba slučaja riječ je o šturom faktografskom bilježenju događanja na jednom vjerskom skupu). Vidjeli smo također i jedan „geg-crtić", „Skok" autora Dragana Majkića, ni bolji ni gori od niza takvih ostvarenja u Beogradu (u nedostatku pravih animiranih dometa, „geg-crtić" je postao neke vrste sredstva za animiranje publike, što se moglo uočiti i na sinoćnoj projekciji).

Aplauz koji je sinoć dobio film „Aluvij" Splićanina Dušana Tasića može se dijelom i činjenicom da su Splićani (osim Tasićeva, prikazan je i „Vlak" Ivice Bošnjaka) bili zaista zapaženi u ovoj selekciji. Tasić je, recimo, napravio mali pothvat — neprofesionalni film od 26 minuta kojim ipak uspijeva održati pažnju relativno brojnih gledalaca; iako „nepročišćen" i mjestimice zakučast, „Aluvij" obiluje nizom zanimljivih vizualnih rješenja i osobito dobrim odbirom glazbe.

Inače, najbolji film večeri bio je „Izdah" redatelja Ivana Obrenova.

Danas ujutro (kao i idućih dana) na programu Sabora je simpozij na kojem će niz istaknutih poznavalaca „alternativnog" filma raspravljati o njegovim aktualnim temama. Redovne projekcije „saborskih" filmova održavaju se u popodnevnim terminima, a predviđene su i dvije zanimljive retrospektive: izbor evropskog neprofesionalnog filma od 1935. do 1975. godine, kao i retrospektive istaknutih majstora amaterskog („alternativnog") filma, Ivana Martinca i Tomislava Gotovca.

Po tradiciji, po kojoj se u okviru Sabora prikaže i jedan zapaženiji dugometražni film najnovije svjetske produkcije, sutra će u 23 sata u kinu „Central" gledaoci moći vidjeti i „Izuzetni dan" redatelja Ettorea Scole (film je prikazan na ovogodišnjem FEST-u, a i kandidat je za ovogodišnjeg „Oscara" za strani film).

J. ČELAN